

Asia C-195/23**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

27.3.2023

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:tribunal du travail francophone de Bruxelles (Brysselin
ranskankielinen työoikeudellisten asioiden alioikeus, Belgia)**Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:**

13.3.2023

Kantaja:

GI

Vastaaja:

Partena, assurances sociales pour travailleurs indépendants ASBL

1. Riita-asian kohde ja tosiseikat:

- 1 GI, joka on Euroopan komission virkamies, on myös vuodesta 2015 lähtien työskennellyt sivutoimenaan opetustehtävissä enintään 20 opetustuntia vuodessa.
- 2 Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (lyhenne: INASTI) ilmoitti 4.7.2018 lähettämällään kirjeellä GI:lle, että työskennellessään opettajana hän harjoitti itsenäisesti ammattitoimintaa, ja kehotti häntä liittymään tällä perusteella valitsemansa sosiaalivakuutuskassan jäseneksi.
- 3 GI liittyi Partena-kassaan ja maksoi sosiaaliturvamaksuja.
- 4 GI riitautti 15.3.2022 velvollisuutensa kuulua Belgian itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvajärjestelmään ja vaati, että Partena palauttaa hänelle hänen maksamansa sosiaaliturvamaksut, joiden yhteismäärä oli 3 242,09 euroa.
- 5 GI nosti 13.10.2022 kanteen tribunal du travail'ssa (työoikeudellisten asioiden alioikeus, Belgia), joka on tässä asiassa ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin.

2. Asiaa koskevat oikeussäännöt:

A. *Sopimus Euroopan unionista*

6 SEU 4 artiklan 3 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti unioni ja jäsenvaltiot kunnioittavat ja avustavat toisiaan perussopimuksista johtuvia tehtäviä täyttäessään.

Jäsenvaltiot toteuttavat kaikki yleis- tai erityistoimenpiteet, joilla voidaan varmistaa perussopimuksista tai unionin toimielinten säädöksistä johtuvien velvoitteiden täyttäminen.

Jäsenvaltiot tukevat unionia sen täyttäessä tehtäviään ja pidättäytyvät kaikista toimenpiteistä, jotka voisivat vaarantaa unionin tavoitteiden toteutumisen.”

B. *Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehty pöytäkirja (N:o 7) (EUVL 2010, C 83, s. 266)*

7 Pöytäkirjan 12 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Niillä edellytyksillä ja noudattaen sitä menettelyä, jonka Euroopan parlamentti ja neuvosto vahvistavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla ja asianomaisia toimielimiä kuultuaan, unionin virkamiehet ja muu henkilöstö ovat velvollisia maksamaan unionille veroa unionin heille maksamista palkoista ja palkkioista.

He eivät maksa kansallista veroa unionin maksamista palkoista ja palkkioista.”

8 Pöytäkirjan 14 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Euroopan parlamentti ja neuvosto vahvistavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla asetuksilla ja asianomaisia toimielimiä kuultuaan unionin virkamiehiä ja muuta henkilöstöä koskevan sosiaalietuusjärjestelmän.”

3. Asianosaisten väitteet:

A. *GI*

9 GI väittää lähinnä, että velvollisuus kuulua itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvajärjestelmään on ristiriidassa unionin toimielinten virkamiesten yhtä ainoaa sosiaaliturvajärjestelmää koskevan periaatteen, SEU 4 artiklan 3 kohdan ja vilpittömän yhteistyön periaatteen kanssa, koska velvollisuutta on pidettävä rajoituksena, joka on omiaan tekemään Euroopan unionin toimielimessä työskentelystä vähemmän houkuttelevaa.

B. Partena

- 10 INASTI:n mukaan GI täyttää itsenäisen ammatinharjoittajan määritelmän opetustehtäviensä osalta ja hänen on siten oltava itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaalivakuutuskassan jäsen ja maksettava sosiaaliturvamaksuja.

4. Tribunal du travail'n arviointi asiasta:

- 11 Koska GI on Euroopan unionin virkamies, asiassa on otettava huomioon Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan (N:o 7) 12 ja 14 artikla.
- 12 Unionin tuomioistuin totesi 10.5.2017 antamassaan tuomiossa Lobkowicz (C-690/15, EU:C:2017:355) seuraavaa:

”36 Unionin virkamiehet -- kuuluvat unionin toimielinten yhteiseen sosiaaliturvajärjestelmään, jonka Euroopan parlamentti ja neuvosto vahvistavat pöytäkirjan 14 artiklan mukaisesti tavallista lainsäätämismenettelyä noudattaen annetuilla asetuksilla ja toimituksilla kuultuaan.

--

41 Samalla tavoin kuin pöytäkirjan 12 artikla, jossa otetaan käyttöön unionin virkamiesten yhdenmukainen verottaminen unionin hyväksi unionin heille maksamista palkoista ja palkkioista ja täten määrätään näiden määrien vapauttamisesta kansallisista veroista, saman pöytäkirjan 14 artikla – siltä osin kuin siinä osoitetaan unionin toimielimille toimivalta päättää virkamiestensä sosiaaliturvajärjestelmästä – on ymmärrettävä niin, että se merkitsee sitä, että jäsenvaltioiden toimivallan piiristä poistetaan unionin virkamiesten velvollisuus kuulua kansalliseen sosiaaliturvajärjestelmään ja näiden virkamiesten velvollisuus osallistua mainitun järjestelmän rahoitukseen.

--

44 Edellä esitetystä seuraa, että **ainoastaan unioni – eivätkä jäsenvaltiot – on toimivaltainen määrittämään säännöt, joita sovelletaan unionin virkamiesten velvollisuuksiin sosiaaliturvan alalla.**

45 Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 76 kohdassa, **pöytäkirjan 14 artiklalla ja henkilöstösääntöjen unionin virkamiesten sosiaaliturvaa koskevilla säännöksillä on kyseisiin virkamiehiin nähden samankaltainen tehtävä kuin asetuksen N:o 1408/71 13 artiklalla ja asetuksen N:o 883/2004 11 artiklalla, ja tämä tehtävä muodostuu kiellosta velvoittaa unionin virkamiehiä maksamaan vakuutusmaksuja eri järjestelmiin tällä alalla.**

46 Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisella kansallisella säännöstöllä, jolla unionin virkamiehen tuloista kannetaan sosiaalimaksuja, jotka on erityisesti osoitettu kyseisen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmän rahoitukseen, loukataan täten yksinomaista toimivaltaa, joka unionille on osoitettu sekä pöytäkirjan 14 artiklassa että henkilöstösääntöjen merkityksellisissä säännöksissä ja erityisesti säännöksissä, joissa säädetään unionin virkamiesten pakollisesta osallistumisesta sosiaaliturvajärjestelmän rahoitukseen.”

--

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

EU-, EUT- ja EHTY-sopimusten liitteenä olevan Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan (N:o 7) 14 artiklaa ja Euroopan unionin virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen unionin toimielinten yhteistä sosiaaliturvajärjestelmää koskevia säännöksiä on tulkittava siten, että ne ovat esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan unionin virkamiehen jäsenvaltiossa, jossa hänen verotuksellinen kotipaikkansa on, saamista kiinteistötuloista peritään sosiaalimaksuja, jotka osoitetaan kyseisen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmän rahoitukseen.” (korostukset tässä)

- 13 Euroopan unionin virkamiesten sosiaaliturvajärjestelmä on siis [toimielinten] yhteinen järjestelmä, joka kuuluu unionin yksinomaiseen toimivaltaan.
- 14 Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 883/2004 vahvistetaan yhden ainoan lainsäädännön soveltamista koskeva periaate.
- 15 Kun otetaan huomioon unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, asetusta (EY) N:o 883/2004 ja erityisesti sen 11 artiklan 1 kohtaa, joka koskee yhden ainoan lainsäädännön soveltamista koskevaa periaatetta, ei kuitenkaan sovelleta Euroopan unionin virkamiehiin (ks. vastaavasti tuomio 16.12.2004, My, C- 293/03, EU:C:2004:821 ja tuomio 10.5.2017, Lobkowicz, C- 690/15, EU:C:2017:355).
- 16 Asiassa tulee kuitenkin esiin kysymys siitä, voidaanko tätä periaatetta soveltaa analogisesti Euroopan unionin virkamiehiin. Unionin tuomioistuin vaikuttaa vastaavan tähän kysymykseen myöntävästi 10.5.2017 antamassaan tuomiossa Lobkowicz (C-690/15, EU:C:2017:355), mutta kyseisessä asiassa esitetty ennakkoratkaisukysymys koski kiinteistötuloja eikä tuloja, joita virkamies saa muusta työstä kuin työstään unionin virkamiehenä, joten tuomiossa käsitelty tilanne ei vastaa GI:n tilannetta henkilönä, joka työskentelee muissakin tehtävissä.
- 17 Unionin tuomioistuin on lisäksi SEU 4 artiklan 3 kohdassa määrätyn vilpittömän yhteistyön periaatteen nojalla katsonut, ettei jäsenvaltion kansallisia sosiaaliturvasäännöksiä voida soveltaa, koska ne ovat omiaan rajoittamaan

unionin toimielimessä työskentelyä ja näin ollen tekemään siitä vähemmän houkuttelevaa.

- 18 Unionin tuomioistuin totesi 10.9.2015 antamassaan tuomiossa Wojciechowski (C- 408/14, EU:C:2015:591) seuraavaa:

”44 Tällainen säännöstö on nimittäin omiaan saamaan tämän jäsenvaltion palkattujen työntekijöiden eläkejärjestelmässä tietyn palvelusajan saavuttaneen työntekijän luopumaan ottamasta vastaan työpaikkaa tässä jäsenvaltiossa sijaitsevassa unionin toimielimessä tai yllyttämään hänet eroamaan tehtävistään toimielimen palveluksessa ennakkoisesti, koska hän on tämän säännösten takia tällaisen toimielimen palveluksessa työskennellessään tai jäädessään sen palvelukseen pitkän työuran ajaksi vaarassa menettää mahdollisuutensa saada hyväkseen eläkeoikeus, joka hänelle on kertynyt tässä jäsenvaltiossa ennen unionin palvelukseen tuloa palkattuna työntekijänä työskentelyn perusteella.

45 Tällaisia seurauksia ei voida hyväksyä, kun otetaan huomioon se jäsenvaltioiden vilpittömyyden yhteistyötä ja vilpittömyyden avunantoa koskeva velvollisuus suhteessa unioniin, joka ilmenee SEU 4 artiklan 3 kohdassa jäsenvaltioille asetetusta velvoitteesta auttaa unionia sen täyttäessä tehtäviään.”

- 19 Unionin tuomioistuin totesi 4.2.2015 antamassaan tuomiossa Melchior (C- 647/13, EU:C:2015:54) seuraavaa:

”27 Jäsenvaltion lainsäädäntö, jossa kieltäydytään ottamasta huomioon työttömyyskorvaukseen myöntämiseksi työskentelykausia, jotka henkilölle on kertynyt sopimusperusteisena toimihenkilönä kyseisessä jäsenvaltiossa sijaitsevassa unionin toimielimessä, on myös omiaan vaikeuttamaan sopimusperusteisten toimihenkilöiden ottamista näiden toimielinten palvelukseen. Tällainen lainsäädäntö saattaa näet johtaa siihen, kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 51–53 kohdassa todennut, että mainitussa jäsenvaltiossa asuvat työntekijät saadaan luopumaan työnteosta unionin toimielimessä tehtävässä, jonka palvelussuhteen ehdoissa rajatun keston vuoksi on odotettavissa, että he joutuvat tietyn ajan kuluttua siirtymään kansallisille työmarkkinoille tai palaamaan niille, koska saattaa olla, etteivät he tällaisen tehtävän vuoksi kykene saavuttamaan tässä lainsäädännössä työttömyyskorvausten saamiseksi edellytettyjen työpäivien määrää.

28 Tällainen lainsäädäntö saattaa vaikuttaa samalla tavalla estävästi siksi, ettei työttömyyspäiviä, joista on maksettu työttömyyskorvausta palvelussuhteen ehtojen perusteella, rinnasteta työpäiviin arvioitaessa oikeutta työttömyyskorvauksiin kyseisessä jäsenvaltiossa, kun tällainen rinnastus kuitenkin tehdään niiden työttömyyspäivien osalta, joista on maksettu korvausta mainitun jäsenvaltion lainsäädännön nojalla.”

- 20 Unionin tuomioistuin totesi 10.5.2017 antamassaan tuomiossa Lobkowicz (C- 690/15, EU:C:2017:355) lisäksi seuraavaa:

”47 Tällaisella säännöstöllä saatettaisiin lisäksi loukata unionin virkamiesten yhdenvertaista kohtelua ja täten tehtäisiin työskentely unionin toimielimissä vähemmän houkuttelevaksi, koska eräät virkamiehet joutuisivat maksamaan maksuja unionin toimielinten yhteisen sosiaaliturvajärjestelmän lisäksi myös kansalliseen sosiaaliturvajärjestelmään.”

- 21 Edellä lainatun oikeuskäytännön tarkastelusta ilmenee, että GI:n tilanteen kaltaista tilannetta ei ilmeisesti ole vielä arvioitu unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä eikä tällaista tilannetta ole saatettu sen käsiteltäväksi. Kysymys siitä, onko GI:n kuuluttava Belgian itsenäisten ammattinharjoittajien sosiaaliturvajärjestelmään, voidaan kuitenkin ratkaista ainoastaan SEUT 267 artiklan nojalla esitettyyn ennakkoratkaisukysymykseen unionin tuomioistuimen antaman vastauksen perusteella.
- 22 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin toteaa, että samankaltainen mutta eri asiayhteyteen liittyvä kysymys on esitetty 9.6.2022 toimitetulla ennakkoratkaisupyyntöllä, jonka asianumero unionin tuomioistuimessa on C-415/22.

5. Ennakkoratkaisukysymys:

- 23 Tribunal du travail esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

Ovatko Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehty pöytäkirja (N:o 7) ja erityisesti sen 14 artikla, yhden ainoan sosiaaliturvajärjestelmän soveltamista palvelussuhteessa tai eläkkeellä oleviin työntekijöihin tai itsenäisiin ammattinharjoittajiin koskeva periaate ja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 4 artiklan 3 kohdassa määrätty vilpittömän yhteistyön periaate esteenä sille, että jäsenvaltio edellyttää, että virkamies, joka unionin toimielimessä työskentelyn lisäksi toimii sen luvalla sivutoimenaan opetustehtävissä, liittyy kansalliseen sosiaaliturvajärjestelmään ja maksaa sosiaaliturvamaksuja, kun kyseinen virkamies kuuluu jo henkilöstösääntöjen nojalla Euroopan unionin toimielinten yhteiseen sosiaaliturvajärjestelmään?